

DAN BÁRTA

Už jsem trochu popsaný list

*Na rozhovor s ním se nabízí tolik témat, že by každé z nich vydalo na jeden. Se zpěvákem **Danem Bárta** (56) jsme tentokrát otevřeli kapitolu cestování, nejen v rámci aktuální šňůry s kapelou Illustratosphere. Co mu chybí z devadesátkových cest? Kdy a kde byl naposledy za vážkami, tvory, které miluje? Kam jezdí s dětmi a co je pro něj na cestách to nejdůležitější?*

TEXT: ELIŠKA VRBOVÁ

Co bývá obvykle na cestách vaším cílem? Je to příroda, nebo i města?

Žiju v centru Prahy, ale ve městě „jen tak“ dlouho nevydržím, moc mě to po pravdě nebaví. Bývám rychle přesocializovaný. Vždycky jsem rád trochu bokem. Takže nejlepší odpověď je asi venkov. Ale vždycky záleží na tom, s kým jedu, co je cíl. Jestli koníček, odpočinek nebo zábava pro děti. Anebo práce. Dneska odpoledne se mě ptal syn, když jsem ho vezl na kroužek, jestli jsem byl v USA a v Rusku a v Číně a v Egyptě. Byl, povídám. A pak mi došlo, že to trefil tak, že jsem tam všude dokonce byl s kapelou a hrál tam... Obvykle – neobvykle... Beru to tak, jak to přichází.

Objevujete rád nová místa, nebo se spíš vracíte na ta stará?

Spíš se nevracím, i když... Taký jsem vlastně byl někde víckrát, měl jsem chuť někomu něco ukázat a tak. Někdy to bylo fajn, někdy to nevyšlo. Nikdy to není jen to místo samo, to se samosebou postupně mění, což může být po letech docela náraz. Ale i lidi, kontext, váš přístup se mění. Někdy je tím výše zmíněným cílem právě to porovnávání. Například v deštném pralese v Sungai Wainu na Borneu jsem byl třikrát. Dvakrát jsme tam dělali výzkum a jednou jsme tam točili dokument o českém vědci a ochránci přírody Stanislavu Lhotovi, který tam dlouhodobě pracuje. 2008, 2010, 2018. Vždycky jsme si museli zvyknout znovu.

Navštěvujete i známá turistická místa, nebo máte raději ta neznámá a odlehlá?

Všechno záleží na tom, s kým jedu a co je cíl. Nemám rád chlad a tmu. Zimu. To období mě deprimuje čím dál víc, pardon. Rád vypadnu ze své všednosti. Nemám problém být turista. Těším se na výlet. Rád se potoulám o samotě pralesním potokem. Rádi se s mou ženou projdeme ulicemi a uličkami nebo mezi poli a zahradami, v podstatě kdekoli, hlavně že je kdy. Rád ukazuju svým dětem všemožnou havěť, otravuju je s ptáky, stromy, kytkami, brouky, šváby, kraby, motýly... Vydržím cachtat se s nimi v hotelovém bazénu, rád s nimi stavím hrady z písku nebo sbírám ulity a jiné krámy vyplavené mořem, i v Legolandu jsem byl a tak dále. A jsem upřímně rád, že si to můžu párkrát za rok na chvíli dovolit. A ještě trochu k té předešlé odpovědi – pro děti by byl Sungai Wain očištěc. Jsou malé, nebavilo by je to, nudily by se. Jsou tam komáři, spousta bláta a mravenců, prostě otrava. Proč je tam brát? Báł bych

se o ně. Neužil by si to vůbec nikdo. Svou ženu Alžbětu bych tam klidně vzal, a rád, ale pár dní by stačilo. Z jejího úhlu pohledu je to skoro stejný prales jako ten, kde už jsme spolu byli, takže kdybychom těch pár dnů pro sebe měli, spíš bychom jeli jinam. Aby to bylo nové, anebo klidně staré dobré, ale pro oba dva. Rozumíme si, že jo?

Jezdíte pořád i za vážkami?

Na posledním čistě vážkařském výletě jsem byl před třemi lety. Šestnáctidenní výzkum takového malého pohorí jménem Atewa Range v jihovýchodní Ghaně. Pomohli nám s tím ghanští přírodovědci Collins Ayine Nsor a Ransford Agyei Kofi, bez nich by se to vůbec nedalo uskutečnit. Rozšířili jsme s chlapci seznam vážek známých z území Ghany o tři druhy, nasbírali dobrá data, něco si užili, počuměli, pozevovali, nasáli atmosféru tamního lesa a taky městečka Kyebi. Bylo to fajn, takové obyčejné a efektivní. Jsem rád, že jsme tam byli. Jo, a nadchlo mě vidět, jak to vypadá tam, kde je dětí skoro víc než dospělých.

Jak obvykle probíhají vaše přípravy na cesty, tedy výlety? V jednom rozhovoru jsem četla, že byste někam možná nikdy nevyrazil, kdybyste si dané místo mohl prohlédnout předem na sociálních sítích. Jak moc dopředu cesty plánujete?

Myslel jsem to tak, že se našinec nechá snadno odradit tím, že se ho někdo snaží nalákat. Anebo i naopak. Vlastně bejvávalo super si prostě jenom koupit vízum, letenku, bedekr, zabalit bágel a vypadnout na měsíc naslepo. Zůstat, kde se člověku líbí, tábořit, spát venku, improvizovat a tak. Když je vám osmadvacet a nic vás netrápí, může to tak krásně být. Dneska by mi to už nešlo, už jsem trochu popsáný list, marné volání. Cesty teď plánuju, plánujeme, klidně rok dopředu, musíme si vzít volno, dojednat to, domyslet, pochystat. Trýznit prťata nebo babičky nějakým roadtripem nedává smysl. A když jedeme s hochy od fochu máchat sítkami, bývá to ještě složitější. Napojit se na síť přírodovědců, univerzit, úřadů, ochránců, mít záměr, metodiku, povolení, papíry, vytunit se literaturou a infomacemi, ať neztrácíme čas a aby byl ten finální výstup k něčemu, to už přípravu vyžaduje. Zmýlená neplatí.

„Cesty plánuju klidně rok dopředu. Trýznit prťata nebo babičky nějakým roadtripem nedává smysl.“

„Já vážně jezdím spíš na výlety. Cestovatel je pořád pryč a většinu času na cestách.“

Vloni vyšla vaše kniha *Některé nevinnosti světa*.

Co vás vedlo k jejímu napsání?

Nostalgie. Pocit v raném covidu, že volný pohyb po světě je ten tam, že to skončilo. Lekl jsem se. Povzpomínal. Vyrovnával jsem se s tím. A zkusil tedy, vlastně skoro pateticky, uzavřít něco, co miluju a co už se možná nevertí. A co z toho ve mně zůstalo. Je to svým způsobem terapeutické psaní. Když posléze vyšlo najevo, že z té pandemie díky vědcům, lékařům, sestrám a laborantům a také větší nové občanské kázni – tedy díky tomu opravdu zdravému rozumu – nějak vyvrávoráme, ještě jsem ten záměr a interpretační rámec mírně posunul. I pobavit jsem chtěl. Prvotní důvody byly jednak osobní, existenciální, jednak existenční. Psal jsem to pro ČRo Vltava, a když jsem jim to nabízel, zdaleka jsem to neměl celé do poslední tečky hotové. Nebýt známým zpěvákem, možná by to nikoho nezajímalo, jsem si toho vědom. Nicméně nic z toho neponižuje jazyk, kterým je to napsáno, to pardon. Chtěl jsem to vyprávět, popsat, sdílet. A tak dále...

Ta kniha zachycuje vaše více i méně divoké cesty. Které byly ty divočejší a čím?

Ale ony zas tak divoké nebyly, vlastně takové čundry s malým rozpočtem po místech, kde už kdekdo dávno byl, jen Čechů tam ještě možná tolik nepřišlo, neboť museli u nás za dráty celá dlouhá desetiletí jásat radostí, že se nemůžou hnout ze své socialistické vlasti. Prostě kouzlo devadesátek...

Chybí vám dnes něco z toho cestování v 90. letech?

Nevycvátané mládí.

Je naopak něco, co v dnešní době je a tehdy nebylo a vám by se to hodilo?

Rozum. Ale abych nedělal zbytečně chytrýho: já si to cestování vlastně ani moc nerozmantizuju... Nic mě nenapadá. Teprve jsem přicházel na to, za čím jet a jít, to taky stálo za to. Asi by bylo skvělé mít dnešní digitální foťák. Ale s tím vším, co mám teď, by to nebylo takový jako tenkrát. A já bych to jiný nechtěl. Líbí se mi to takový, jaký to bylo, jak to jde za sebou.

Jaký největší střet kultur jste na cestách zažil?

Jednou v Maroku, třeba, jak si tak šlapu středem nějaké malebné vesnice v podhůří Atlasu, za mnou poskakovala trojice malých drzých berberských fakanů, pochechtávala se a kvičela a chrochtala mým směrem, že si dám jako sem tam krkovičku. Dobře jsem si promyslel, co udělám, a pak jsem se zprudka otočil a hlasitě zavrčel a zaštěkal. Myslel jsem, že zkoprní nebo se urazí, ale oni se mi začali posmívat ještě víc, hajzlíci. No, třeba v Číně jsem se cítil mimo hodně, pravda. Ale host do domu, bůh do domu platí na venkově skoro všude na světě. A taky nejsem žádný Richard Archbold. Ani Alvar Núñez Cabeza de Vaca. Ani Ruth Benedictová. Mně se tak přihodí maximálně nějaké nedorozumění, ze kterého v drtivě větší ně obě strany krásně vykličkujeme. Vždyť jsme jenom lidi, ne kultury.

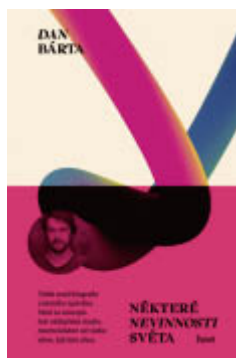
Jsou podle vás místa, která zničil overturismus?

Dá se s tím nějak bojovat?

Nevím, co třeba takový Karlštejn, Benátky nebo Machu Picchu a jejich magie a duch? Hádám, že tam z toho mnoho nezbylo. Ale mně je overturismus, pokud tedy vůbec existuje, tak trochu jedno. Sám jsem turista. A někdy over. A co je pro mě over, může být pro někoho stále málo. Místa, kam jezdí lidi rádi a ve velkém, se mění, viděl jsem ta vyšlá z módy i ta, která do módy teprve přijdou. Nad slunečníky na pláži se nepovyšuju. Jen ty kšefty s hnusnými suvenýry nemám rád. Niagára temně hučí stále dál. Jen ať Phuket phuketuje o sto péro. Můžeme a nemusíme tam jet. Není s čím bojovat, když to drze zjednoduším. Nebo jinak – vždycky existují různé možnosti omezení z vůle „původních obyvatel“, viz třeba ty Benátky. Nebo – poněkud extrémní – Sentinel.

Příroda turismem netrpí?

Jak která. Ta v bezprostředním okolí turistické infrastruktury určitě. Většinou. Ale pokud jde o národní parky, rezervace a tak, tak ani milion návštěvníků ročně nemusí znamenat žádnou zkázu. Naopak, pro mnohou přírodu nebo krajinu, včetně tamních lidí, jsou zvědavost a peníze turistů životodárným zdrojem, vlastně branou do budoucnosti. Což závisí primárně na chytré politice a dobrém managementu, který vnímá předmět ochrany, tedy tu přírodu tam, bezrozporně jako nejdůležitější, přičemž návštěvník v ní není vetřelec, ale vítaný host. A inteligentní, tedy vstřícná a jasná komunikace s ním je základem. Daleko větší škodu leckdy nadělají spíš neukáznění jednotlivci nebo

BIOGRAFIE I CESTOPIS

V knize *Některé nevinnosti světa* se Dan Bárta vrací na místa, která ho proměnila. Podkladem mu byl podcast Českého rozhlasu Vltava *Nevinnosti světa*. „Kdyby nebyl býval přišel covid, asi bych to nese-psal. Vlastně jsem do té doby pořádně netušil, jak moc pro mě to občasné courání po světě znamená,“ říká autor.

DAN BÁRTA

Narodil se roku 1969 v Karlových Varech, původně vystudoval na rentgenologického laboranta. Po roce v medicínském prostředí se ale začal živit hudbou (např. role Jidáše v muzikálu *Jesus Christ Superstar*). Stal se součástí kapely J.A.R., aktuálně působí ve vlastním projektu Illustratosphere. Kromě hudby se podílí na výzkumu vážek, v roce 2019 se stal bakalářem aplikované ekologie na Ostravské univerzitě. Pro Českou televizi natočil pořad *Češi zachraňují*, kde vystupuje jako průvodce na výpravě za ohroženými živočišnými druhy, vloni vyšla druhá série pořadu *Krajina Dana Bárty*. S manželkou Alžbětou Plívovou a dětmi žije v Praze.

arogantní ignoranti právě tam, kam „ještě lidská noha nevstoupila“. Nebo tam, kam by nikdo neměl lézt. O hloupé politice a špatném managementu si povíme brzy. Arogantní ignoranti už jedou.

Cestujete v duchu rčení, že i cesta je cíl? Máte rád například cestu v letadle jako takovou, nebo je to pro vás nutné zlo?

Je to nutné, ale zlo je silné slovo. Někdy je to jen úplně obyčejné únavné. Mně to navíc v letadle moc nespí. I cesta může být cíl, pravda, ale o tohle – vlastně docela výstižné, nicméně často bezobsažně nadužívané klišé – už dávno nejde. Jakkoli řídit v cizině mě opravdu baví. A chůzi miluju. Ale já vážně jezdím spíš na výlety, to cestovatel je pořád pryč a většinu času na cestách. Já ne.

A na jaký výlet pojedete příště?

Nejbližší cesty budou po městech českých a slovenských v druhé půli dubna s Illustratosphere a Kristinou Miháľovou a Jakubem Šedivým jako hosty. To se těším, zahrajeme si. Teď máme docela dobré období, co se hraní týká, hraje se nám spolu dobře.

Jak je na tom aktuálně váš sluch? Dá se na něco takového, jako je tinnitus, vůbec zvyknout?

Dá se na to zvyknout. Šum a svist města jsou milosrdnou clonou. Práce léčí. Někdy tinnitus nevnímám, někdy je to otrava, někdy opruz až k nemožnosti se soustředit. Snažím se napanikařit a vyhýbám se hluku. Nebo se zavřu do noise cancelling sluchátek. Jako většina tinnitérů, předpokládám.

Všimla jsem si, že do loňského května jste přidával sem tam něco na Instagram, ale od té doby tam žádné nové příspěvky nemáte – proč? Není čas nebo je v tom něco dalšího?

Není. Jsem lempl. Nemám své síťování jako návyk nebo tik, ani mě to moc netankuje. Má kázeň je v tomto ohledu špatná. Občas se namotivuju, chvíli se posnažím a pak mi dojde pára nebo žiju natolik obyčejně, že mě to přispívání v proudu dní nenapadá... Občas si to trpce vyčtu, nechám to na zítra, pak na potom... a půlrok uteče jak voda. Ale já se polepším, snad.

Rozhovor vyjde v příloze Vše o mužích. Kteří muži jsou pro vás aktuálně v životě důležití?

Konrad P. Liessmann, toho teď čtu. Jordan Rakei, toho teď poslouchám. A kluci z kapely. A starý kamarádi. A taky muži, kteří mají dost umu a sebevědomí na to, aby nemuseli za každou cenu vracet svět do starých kolejí. **m**